

Úspěšný vstup dítěte do mateřské školy

Je velice důležité si uvědomit, že o tom, jak dobře či špatně se dítě na mateřskou školu adaptuje a jak v ní bude či nebude spokojené, nezávisí jen na něm samotném, jeho povaze, samostatnosti, přizpůsobivosti apod. Nezávisí to dokonce ani zcela na tom, jak vstřícné a šikovné jsou paní učitelky, i když oba zmíněné faktory jsou zásadní. Patří k nim ale ještě jeden faktor, a tím je přístup rodičů k jejich dítěti, k učitelkám a dalším zaměstnancům mateřské školy, k vedení mateřské školy i k zařízení samotnému.

Co tedy můžeme jako rodiče udělat pro to, aby bylo naše dítě v mateřské škole spokojené, aby si tam dobře zvykalo, aby se tam těšilo, cítilo se tam bezpečně a abychom spolu s učitelkami spolupracovali na jeho optimálním rozvoji?

- **Připravujeme dítě psychicky pozitivně na nástup do mateřské školy** – ideální je povídat si s ním o mateřské škole, dívat se na děti, jak si hrají na školní zahradě, zajít se podívat na nějakou besídku do mateřské školy (např. chodí tam starší sourozenec či kamarád), popř. na jiný program pro veřejnost, pokud jej mateřská škola nabízí (výstava obrázků, divadelní představení apod.).
- **Podporujeme samostatnost dítěte před nástupem do mateřské školy** – je velmi užitečné přemýšlet o tom, co bude muset dítě v MŠ zvládat samo, a tyto dovednosti u něj již předem rozvíjet. Jde např. o obouvání botiček, svlékání, jezení lžičkou či příborem, hygienu, požádání o laskavost a pomoc apod. Není dobré dělat za dítě věci, které bude potřebovat zvládat samo. Budeme-li jej doma například doma krmit (aby to bylo rychlejší, čistší), bude mít v mateřské škole problémy se samo najíst, bude pomalejší, neúspěšné, bude se cítit nepříjemně, nebo bude zažívat úzkost. Obdobně pokud mu vše podáme či zajistíme dříve, než si o to řekne, bude mít problém požádat o pomoc a může např. plakat, že si paní učitelka nevšimla, že něco potřebuje či chce. Do mateřské školy by mělo jít dítě pokud možno bez plenek a bez dudlíků.
- **Je-li to možné, navažme s mateřskou školou předem kontakt** – v souvislosti s předchozím bodem je ideální, máme-li se jako rodič možnost u zápisu zeptat, na čem je dobré zapracovat, protože během několika měsíců, které dítěti do nástupu do mateřské školy zbývají, se toho dá v klidu domova natrénovat a zvládnout mnoho. Dítě pak bude v klidu, protože si bude umět v novém prostředí poradit a příp. se již seznámí s prostředím mateřské školy či konkrétní třídy, resp. přímo s paní učitelkou.
- **Poskytneme mateřské škole maximum důležitých informací** – před nástupem do MŠ poskytují rodiče mateřské škole informace o dítěti (a rodině). Tento postup je velmi důležitý, protože mateřská škola potřebuje být informována o zdravotním stavu dítěte, potřebuje kontakt na rodiče apod. **Zvláště u malých dětí, které mají ještě problémy s dorozumíváním, či u dětí plachých, je velmi důležité vyplnit dotazník promyšleně a podrobně a nezatajovat žádné důležité informace.** Pro učitelky může být zásadní jak informace o alergiích dítěte, tak také o tom, jak je zvyklé usínat, jaké potraviny nejí, jaké činnosti dělá rádo, jak se nejlépe uklidní, když pláče, jaké má hygienické návyky, zvláštnosti, v čem je pomalejší než jeho vrstevníci apod.
- **Spolupracujeme při adaptaci na MŠ, komunikujeme** – jak před nástupem dítěte do MŠ, tak v průběhu docházky je otevřená a vstřícná komunikace základem. A to jak komunikace mezi námi (rodiči) a dítětem, tak mezi dítětem a učitelkami a učitelkami a rodiči. Ptejme se, zajímejme se, doplňujme si navzájem informace, které o dítěti máme. Nebojme si říct, jak

vlastní dítě vidíme my sami, ale naslouchejme i tomu, jak jej vidí učitelka, která má tu výhodu, že má srovnání s vrstevníky a často to bývá ona, kdo nás může upozornit jak na nadání našeho dítěte, také na oblasti, v nichž by potřebovalo naše dítě podporu či rozvoj.

- **Hledejme společné řešení problémů** – než se začneme rozčilovat kvůli tomu, co nám dítě doma řekne, komunikujte s učitelkami a vyslechněme si jejich verzi. Pak si teprve utvářejme názory na to, co se v mateřské škole dělo, když jsme tam nebyli. Pro děti v předškolním věku je typická bujná fantazie a události, kterým nerozumí, si mají tendenci „domýšlet“ tak, aby jim dávali smysl. Ne všechno, co nám děti popisují, tudíž odpovídá realitě a přitom to neznamená, že by naše dítě úmyslně lhalo – i když i to se může za určitých okolností stát.
- **Respektujme pravidla třídy a je-li to možné, dodržujme je i doma** – aby učitelky v mateřské škole zvládly činnosti s mnoha dětmi současně, mají nastavená různá pravidla. Jedná se např. o vzájemnou pomoc, slušné mluvení (bez sprostých slov), pěkné chování (nebijeme druhé) apod. Odpovídají-li tato pravidla tomu, co dodržujeme jako rodina doma, má to dítě jednodušší, protože je přijímá samozřejmě a to, co rodina prosazuje, mateřská škola podpoří a upevní a naopak. Pokud je pro dítě něco v mateřské škole nové, bude se to teprve učit. Nejsložitější situace nastává tehdy, když jsou pravidla doma a v mateřské škole protichůdné. Jsou to například situace, kdy je dítě v MŠ vystaveno požadavku, aby nemluvalo sprostě, nebilo další děti, neskákalo do řeči a v rodině jsou sprostá slova, bití, či skákání do řeči běžné. Na tomto místě je důležité si uvědomit, že bychom se nad tím měli zamyslet a v zájmu dítěte i pěkných vztahů u nás doma zkusit něco změnit.
- **Podporujme sociální dovednosti svého dítěte** – v mateřské škole se dítě učí, jak vycházet s druhými lidmi, jak s nimi komunikovat, jak požádat o laskavost či pomoc, jak prosadit svůj požadavek a jak reagovat na požadavky druhých lidí. Učí se děkovat, zdravit, prosit, čekat, utěšovat druhé, spolupracovat apod. Jako rodiče můžeme chválit všechny situace, kdy to dítěti jde, kdy nereaguje čistě sobecky a jemně jej vést k tomu, aby dokázalo řešit konflikty a rozvíjet pěkné vztahy s druhými lidmi.
- **Zajímejme se o dítě, povzbuzujme jej a chvalme** – tento bod volně navazuje na bod předchozí, je v něm ale zdůrazněn zájem o dítě, jeho prožívání, jeho chování, obtíže, úzkosti, strachy, nejistoty, potřeby apod. Naše dítě potřebuje cítit, že i když už není s námi doma, může se na nás spolehnout, protože jej milujeme, podporujeme, radujeme se s ním a podržíme a ochráníme jej ve všech složitých nebo nebezpečných situacích. Zvláštní zájem potřebují děti, jejichž maminka je s mladším dítětem doma na mateřské dovolené. Starší dítě může mladšímu sourozenci závidět, že „má maminku jen pro sebe“, a proto je žádoucí, aby i starší dítě mělo „své společné chvílky“ s maminkou, která bude naslouchat a projevoval lásku.
- **Naučme se chválit i paní učitelky a mluvm s nimi slušně a s respektem** – každý z nás zná pocit, kdy se o něco snažíme a kdy nás druhý člověk ocení, pochválí, všimne si toho, co jsme udělali. Známe ale i pocity, kdy se snažíme, pracujeme, jsme unaveni, ale nikdo to neocení, okolí to bere jako samozřejmost, nebo nám někdo z okolí ještě něco vytkne či vyčte. Cítíme se pak smutní, nedocenení, ukřivdění a napadá nás, že je zbytečné se snažit (a že se na to – hovorově řečeno – můžeme vykašlat). Uvědomme si, že i učitelky v MŠ (stejně jako lidé pracující kdekoli jinde) se různou měrou snaží, vymýšlejí, hledají, připravují, věnují se dětem, rozvíjejí je, překonávají se, když mají vlastní problém, či bolesti, studují, radí se s kolegyněmi a dělají denně spoustu dalších činností. Stejně tak, jako se nám nepodaří vždycky všechno, nepodaří se vždycky všechno ani jim. I ony mohou reagovat

podrážděněji, nebo jinak, než bychom si to představovali my. Je to přirozené a pochopitelné. Učme se ale vidět i to, co všechno zvládají, dělají, připravují, jejich snahu, jejich zájem, jejich kladný vztah k dětem apod. To, jak se k nim budeme chovat, obrovsky ovlivní jejich náladu, jejich pocit, že to všechno má smysl, jejich sebehodnocení, ale i vztahy jak přímo ve třídě, tak v celé mateřské škole. Neznamená to, že když s něčím nebudeme souhlasit, budeme mlčet. Znamená to, že i když nesouhlasím, můžu svůj názor vyjádřit slušně a s respektem a dokážu ocenit i mnoho pozitivního.

- **Uvědomme si, že ne vždy na nás mají paní učitelky čas** – zdůraznili jsme si tady nutnost dobré komunikace, naslouchání i sdělování informací, ale je na místě zmínit ještě nutnost empatie (schopnost vcítit se do druhého člověka). Paní učitelky si s námi jistě promluví, když bude třeba, sdělí nám základní informace z průběhu dne, prohodí pár slov, popř. nás vyslechnou. Ale je důležité mít na mysli, že jsou v mateřské škole hlavně pro děti, kterým se musejí věnovat a nemůžou rozhovorům s námi rodiči věnovat velké množství času. Budme k tomu vnímaví a myslíme i na to, že nejsme jediní rodiče a paní učitelka nemá na starosti jen naše dítě.
- **Problémy řešme konstruktivně** – když se vyskytne problém, je jistě nutné jej řešit. Vyvarujme se křiku, urážek, napadání, a to nejen před dětmi! Diskutujme, sdělujme vlastní názory, ale také naslouchejme druhé straně, snažme se pochopit její argumenty. Neřešme problémy před dětmi ani přes děti („řekni té vaší učitelce, že...“) a pokud chceme jít na „vyšší místa“ (např. za vedením mateřské školy), promluvme si napřed s paní učitelkou, popř. dalšími rodiči.
- **Čtíme nástěnky** – na závěr jsem zauvažovala, nad čím si paní učitelky v mateřských školách nejčastěji zastesknu, když přijde řeč na komunikaci „učitelka – rodič“. Jsou to nástěnky. Jak je zmíněno výše, nemají paní učitelky prostor na to, aby všechny informace sdělovaly každému rodiči zvlášť (nehledě na fakt, že informace řečené např. dědečkovi či tatínkovi se vůbec nedostanou k mamince, která dítě vede do mateřské školy další den již jsou proto zrovna určeny). Proto existují nástěnky s informacemi, tipy, plány, oznámeními, pozvánkami, texty apod. Pokud to je jen trochu možné, nechte své dítě, ať se v klidu obléká a projdete si informace, které před sebou máte. Popř. se zastavte u nástěnky chvilku před tím, než si své dítě vyzvednete. Předejdete tak nejednomu stresu, zklamání či nedorozumění. Mnoho mateřských škol má informace zveřejněné na webových stránkách, ale stále platí, že nástěnka je nástěnka. Je rychlá, všem na očích, přístupná i lidem bez počítačů a možná proto ji po nějakém čase – žel – přestaneme vnímat.

Mgr. et Mgr. Eva Martináková
psycholog, člen řešitelského týmu

Děkujeme za to, že jste si pro své děti vybrali právě naši MŠ ☺